

csengélei krónika

★ INFORMÁCIÓS LAP ★

V. évfolyam 20. szám

1996. október 15.

Kaszás gyerekek a termények megáldásakor

*Az egyházi eseményről szóló írásunk a 288. oldalon!
(fotó: Frányó Károlyné)*

Archívum

Ezt írták Csengeléről 55 éve:

Öthónapi fogházra ítélték Czakó Pált, aki megverte mostohaapját

Ez év májusában feltűnést keltett az a családi tragédia, amely a csengelei tanyák között játszódott le s az egyik gazdacsaládban okozott helyre nem hozható szerencsétlenséget.

Czakó Pál fiatal földműves legénynek már régebben mostohaapja volt Sutka Péter, s mint az ilyenkor a legtöbb helyen lenni szokott, a felnőtt fiú nem jó szemmel nézte mostohaapját. Az ellenérzésnek az is tápot adott, hogy az utóbbi időben Sutka Péter sokszor összezördült feleségével, a Pali gyerek édesanyjával, s minden gorombaság, összeszólalkozás kétszeres fájdalmat okozott a fiatalembernek.

Ezekből a surlódásokból alakult ki az az ellenséges viszony, amely a fiút és mostohaapját teljesen elhidegítette egymástól, s abban végződött, hogy a meggondolatlan, alig tizenkilencéves fiatal legény egy hirtelen felindulás alkalmával leütötte, úgy, hogy az idős embert vérében fagyva szállították a kórházba. Az ütés szerencsére nem volt halálos, Sutka Péter életben maradt, de súlyos sebeivel hosszú heteken át nyomta az ágyat, s csak a gondos ápolással lehetett az életnek megmenteni.

A meggondolatlan fiatalember természetesen rendőrkézre került, s a szegedi ügyészség fogházában a vizsgálóbíró előtt adott számot tetteről, majd vallomása után szándékos emberölés kísérletének büntette miatt indítottak ellene bűnvádi eljárást.

Az ügy hétfőn került a törvényszék elé, s az Ungváry tanács foglalkozott véle. A tárgyalás során a fiatalember beismerő vallomást

tett, azonban kifejezésre juttatta áldatlan családi körülményeit is, s a tárgyalás végén a törvényszék enyhített a minősítésen és szándékos emberölés kísérletének vétségében marasztalta el Czakó Pált s öthónapi fogházra ítélte, amit azonban a vizsgálati fogsággal kitöltöttek vettek.

(Megjelent a Tanyai Hiradó 1941. október 26-i számában)

Faluházi hírek

A Faluház nyitvatartási ideje megváltozott, az új rend a következő:

Hétfő	13-17 Társastánc 14-16 Kézműves foglalkozás 18-20 Asztalitenisz és tollaslabda
Kedd	08-16 Könyvtár 17-19 Néptánc
Szerda	13-17 Társastánc 13-16 Kézműves foglalkozás
Csütörtök	08-16 Könyvtár 17-19 Néptánc 18-21 Népdalkör 19-21 Asztalitenisz és tollaslabda
Péntek	13-17 Kézműves foglalkozás

Lantosné Horváth Irén

Tragédia árnyékában az óvodások

Az elmúlt évek során, általában hétvégeken az óvoda udvarába berepkedett már kő, téglá, ép sörösüveg, sőt fél pár cipő is különböző szemetek kíséretében. Eltakarítottuk, bosszankodtunk.

Közel egy éve valaki azzal szórakozik, hogy a fák, bokrok törzséhez csapkodja a presszóból kihozott üveget, poharat. A sértetlen állapotban lévő t visszaszolgáltattuk. Sajnos, legtöbbször jól céloz az illető, az üveg szétrobban. A cserepeket összeszedgetjük, de akármilyen alaposan átvizsgáljuk a földet, a fűben meglapulhat néhány darab.

Óvodásainknak tiltott játszóterület a kerítés, bokrok környéke, de előfordul, hogy mégis arra rohan valamelyikük. Ráadásul már beljebb is találtunk törött poharat. Több nagycsoportos önként segít a kutatásban, és szól, mivel tilos megfogniuk.

Szülői értekezleten bemutattam a képen látható legutóbbi leletet. Eddig nekik sem panaszkodtunk. Először - s nagyon remélem, hogy utoljára hozom nyilvánosságra. A gyermeküket féltő szülők döbbenetét tolmácsolva fordulok ahhoz, aki miatt bármikor súlyos baleset, tragédia történhet.

Kedves Pohárhajigáló!

Reménykedem, van egy pici lelkiismereted, erre szeretnék hatni. Kérlek, szállj magadba, gondolkozz el azon, amit leírok!

Úgy hiszem, nem vagy agyilag annyira bokazokni, hogy ne fogd fel: sok ártatlan gyermek testi épségét, életét veszélyezteted. Rálépve a cipőt is átdöfi az üveg. Szaladgálva a gyerek megbotlik, ráesik. Képzeld el: arcát, testét összeszabdalná, nyomát egész életében viselné. Kiszúrhatja a szemét, elvághatja az ütőerét! Bírnál-e nyugodtan aludni, ha bármelyik bekövetkezne Miattad?

Gondolj arra, hogy az utánad kamaszodók követhetik a példádat, és áldozat lehet a Te leendő gyermeked! Elődöd csak

Az óvoda játszóterén talált törött üvegpohár

(fotó: Molnár Mihály)

dobált, Te már törsz, az utódod továbbfejleszti... Tippet nem adok, mivé.

Egyáltalán van rá magyarázatod, miért csinálod? Unatkozol? Diszkózz! Lopni akarsz? Akkor vidd haza! Lusta vagy visszabalagni a presszóig? Tedd le, majd én visszaviszem. Élvezed? Más is lehet. Feltűnési viszketegségben szenvedsz? Vakarózz! Vagánykodsz a haverok, csajok előtt? Indulj a dart bajnokságon, Vigh Attila biztosan ad helyet, eszközt az edzéshez! Voltál óvodás, és bosszút akarsz állni, mert meghúztam a füled? Velem párbajozz, nyíltan! Talán az én csemetém voltál? Resteltem magam helyetted. Netán szoknyás ördögfióka vagy? Dupla szégyen! Haragszol a világra? Szitkozódj, mint én! Tizenéves vagy? Még megjavulsz. De ha már elmúltál 25, sürgősen sétálj el Lipótmezőre.

Tuti, hogy röhögve olvasod soraimat. Egy bizonyos pontig megértelek. Voltam én is tini, lázadtam, követtem el hülyeséget (igaz, ekkorát nem). Ezen szinte mindenki átesik, majd lehiggad. Elfogadom, sőt imádom a mai modern, másokat megbotránkoztató örültségeket is. Azt viszont nem csípek, ami árthat valakinek. Fesd zöldre a hajad, tűzz a füledbe 6 csirkelábat, a fene bánja. Viszont mostani akciód nem divatirányzat, hanem bűncselekmény. Fontold meg!

Lehet, hogy hiába "lököm a sódert" Neked, de vigyázz! Még nem tudom, ki vagy. De ha nem hagysz fel pohártördelési hajlamoddal, akkor fohászkodj, hogy ne is tudjam meg. Előbb-utóbb tetten érlek - nem leszek egyedül, elhiheted -, s garantálom, jó ideig evésre sem bírod használni bájos kacsódat, mert beletapicskolom művedbe.

Az ismeretlenhez szóló levelem után kérek minden olvasót, ne hibáztassák a Polgárőrséget, amiért még nem kapták el a tettet! Kevesen vannak, az egész faluban cirkálnak. Egy-egy ellenőrzési ponton (ebből sok van) nem tartózkodhatnak órákig. A figyelőket úgyis kiszúrná az illető, és nyugton marad. Emlékezzenek a tuja-ügyre, a járőr távozásakor léptek a tolvajok a tettek mezejére!

Kontesz Józsefné

■ *Ruzsai Sportnap '96*

Egy csengelei résztvevő

A szeptemberben megrendezett Ruzsai Sportnapon mindössze egy csengelei sportoló vett részt. Kun-Szabó Tibor a súlylökésben indult, és mint mindig, most is győzött.

Jövőre kerül sor a XX. Sportnapra, ami a hírek szerint az eddigiekhez képest nagyobb szabású lesz. Várhatóan a csengeleiek is jobban fognak mozgósítani.

M. M.

Mi történt 1956. októberében Csengelén?

A 40 évvel ezelőtti októberre Török Ferencné írásával emléke-zünk, aki hat évvel a történetek után készített szakdolgozatában dolgozta fel a helyi eseményeket. A dolgozat az akkori politikai felfogást tükrözi ugyan, de így is érdekes a mai kor számára.

...ez év októberében kitör az 1956-os ellenforradalom. A forradalom [így! - A szerk.] kitörésekor általában mindenki várakozó álláspontra helyezkedett, ültünk a rádió mellett és hallgattuk a híreket, majd ahogy egyre zavarosabbak lettek a hírek, úgy a zavarosság átragadt az itteni hangulatra is.

Az emberek jöttek-mentek, beszélgettek, tanakodtak, de nem dolgoztak semmit. Az ellenforradalom kitörése keddre esett, itt pedig péntekre Alsó-Csengeléről feljött a faluba egy kis csoport forradalmat csinálni. Hozták magukkal az ottani tanítót minden ellenkezése ellenére. Az, amikor látta, hogy úgysem szabadulhat tőlük, gondolta, jó lesz "féknek", ha már úgyis muszáj menni.

A kis csapat tehát bement a faluba, feltörte a begyűjtőhely ajtaját, és ott rögtön elégették a begyűjtési papírokat. Gyönyörködve nézték az összeverődött emberek gondjuk, bánatuk megsemmisülését. Ezután valamennyi fel akarta törni a malmot és a boltot, de az előbb említett "fék" jónak bizonyult. Azt mondta: "Emberek, azt nem szabad, abba nem a nagyságos úr, vagy a Kordás gazda kenyere van, hanem a miénk, az enyém is, a maguké is, ha azt szétszórjuk, akkor a magunkét szórjuk szét!". Ekkor otthagyták a falut, elmentek haza. Délután már nem volt ott közülük egy sem.

Délben azonban egy fiatal, kissé ittas embernek sikerült kézre kerítenie Varga Gyula végrehajtót (erre haragudtak, és ma is erre haragszanak a legjobban) és elcsalta magával, hogy majd elbújtatja. Otthon azonban összekötötte a kezét, visszatette a kocsi-ra, és vitte a faluba a felkelőknek. Útközben árulta, mint egy

vágómarhát, de azért hozzányúlni nem engedett senkit sem. 5-6 km-t megkocsikáztatta, mire egy Tisóczki József nevű embernek sikerült elengedni a kocsiról, míg a kocsis Szabó Mihály bent volt az egyik tanyánál bort inni. Ez nagyon sajnálta, hogy foglya megszökött, nem is nyugodott bele. Este egyik barátjával és egy nagykéssel a csizmaszárban bement keresni a faluba a végrehajtót. Ekkorra beért Csengele másik végéről Magony Imre nevű, szintén ittas fiatalember, aki szintén ilyen szándékkal járt. Ezek egymás között összeveszttek, és Szabó Mihály kivette a csizma szárából a nagykést és belevágta Magony Imrébe, ez röviddel utána bele is halt a sérülésébe.

Csengelén így zajlott le az ellenforradalom, természetesen még sokáig össze-vissza ment minden.

A második héten nem engedték a gyerekeket iskolába, mert valamelyik szemfüles asszony látni vélte, amikor Kiskunfélegyházáról elvitték a gyerekeket Oroszországba. Ez a hír után még a dülöúton sem lehetett gyermeket látni.

Az emberek nem dolgoztak, beszéltek az eseményeket, és találgatták, hogy mi lesz, a leglehetősebb hírek keringtek. Végül egy okosabbnak eszébe jutott, hogy akármilyen is lesz, enni csak kell és kiment a földjére vetni. Ezt látva a többi is hozzálátott az őszi munkák elvégzéséhez.

A meglévő Lenin Tsz felbomlott. A jószágokat szétvitték, a gépek viszont nem kellettek senkinek, sem az adósság, de az adót csak ki kellett fizetni, ezt később szétosztották a tagokra. Ez a felbomlott Tsz Március 15. néven újraalakult 1958-ban. A régi fejlődési színvonalát azonban soha nem érte el, és az átszervezések ideje alatt csak rossz példaként lehetett említeni.

Lassan helyreállt a rend. A Tanács 1956. augusztus 26-án tartott utoljára ülést. A következő 1957. március 11-én volt. Megtárgyalták az ellenforradalmat, az ellenforradalomban részt vett tanácstagokat felmentik megbízásuk alól. Ilyenek: Ádám Lajos, Béres István, Kocsis István, Fekete Lajos.

Helyesbítés

A Csengelei Krónika előző számában jelent meg a "Jegyzők találkoztak Csengelén" című írás. Ebben sajnálatos módon dr. Balda Ilona főelőadó dr. Balla Ilona néven, dr. Bobvos Pálné mórահalmi jegyző neve dr. Donos Pálné néven jelent meg. Az érintettektől és olvasóinktól elnézést kérünk!

A Szerk.

Ásatások Csengelén

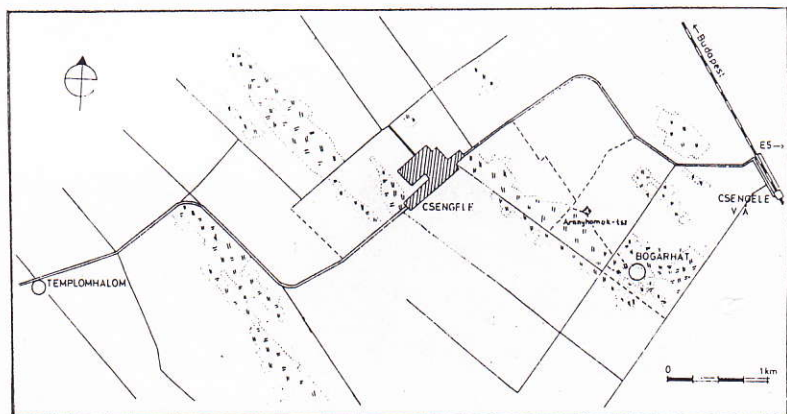
1892 óta számos régészeti ásatás történt Csengelén. Sorozatunkban ezek történetét és eredményeit dolgozzuk fel.

IV. A Bogár-háti ásatás

A Templomhalmi mellett az alsó-csengelei templomromról is tudomása volt a régészeknek, ugyanis egy 1699-es leírás említi és Kaltschmidt Ábrahám 1747-ben készült térképén is szerepel. A 18. század végére azonban annyira elbontották, hogy egy akkori térkép már nem is tünteti fel.

1975. január 24-én az Aranyhomok MGTSZ a központi major mögötti területen, a Bogár-tanya mellett (015/17 helyrajzi számú terület "h" alrészén) homokkitermelést kezdett meg. A munkák beindulásakor azonban emberi csontok kerültek elő, ezért értesítették a szegedi Móra Ferenc Múzeumot. A leletmentést 1975. január 27. és február 11. között végezték Horváth Ferenc irányításával.

A mezőgazdasági művelés következtében a templom korabeli dombja annyira lekopott, hogy az alapfalakat már 50-90 cm mélyen megtalálták. Az alapozás 110 cm szélességben és kb. 170 cm

A Templomhalmi és a Bogárháti templomromok helyei

mélységben döngölt szürke agyagból készült, téglasor vagy kőalapozás nélkül. A templom külső mérete 9,7 X 6,8 m. A templombelső feltárása közben számos vakolatmaradvány került felszínre: szürke, téglapiros, fehér festésű töredékek; fehér alapon sárga, fekete ívek; sárga alapon vörös mező - fekete sávokkal keretezve. A templom téglá és kő felhasználásával készült, bár a feltételezések szerint az egyik építőanyagot a korabeli újjáépítéshez használhatták.

A templom építési korát nem lehetett pontosan behatárolni. Horváth Ferenc feltételezése szerint legkésőbb a 13. században épült, és valószínű, hogy a tatárjáráskor (1241/42) pusztult el először, majd újjáépítették.

A templomban és környékén 38 sírt tártak fel 62 és 162 cm közötti mélységben. A sírok fekvése nagyrészt a templomtengely irányához igazodott. A halottakat mind háton fekvő, nyújtott lábakkal temették el. A kezek a test mellett nyújtva, a mellen vagy a medencén keresztbe fonva, illetve ezek kombinációjaként helyezkedtek el.

Koporsóra utaló nyomokat csak négy sírnál lehetett felfedezni. Kilenc sír alján találtak faszéndarabokat szétszórva. A sírban történő tűzgyújtás okára több feltételezés van. Egyesek szerint a járványos betegségek elleni védekezésre utal, mások szerint pedig hiedelmi okok miatt végezték.

A templomrom feltárás közben

Öt esetben a temetés ünnepi ruhában történhetett, amire az előkerült selyemszövet darabok, párták és pártaövek utalnak. Pártát három gyermeksírban fedeztek fel. Pártaöv 3 sírból került elő, ezüstözött bronzveretekkel. Az egyik öv szíjvégén a páncélba öltözött Szent Györgyöt ábrázolták, amint a sárkány torkába dőf lándzsájával és a lábával rátapos. A szent itt gyalogosan szerepel, ellentétben a középkorban elterjedt lovas ábrázolástól.

Gyűrű kettő sírban volt. Hajkarika csak egy sírban fordult elő és a 13. század végén készülhetett.

Hat sírban fordult elő 14-16. századi ruhakapocs és pitykegomb. Üveg pasztyagöngyöket egy sírban találtak, a korát a 15. századra tették. Szintén csak egy sírban fordultak elő csontgyöngyök, ami a 13-16. század között volt divatban.

A feltárások során találtak egy 12 tüskés, csillag alakú buzogány töredéket. Ez a típus a kunok megjelenésével tűnt fel, s a 14. század második felére a tollas buzogány majdnem teljesen kiszorította a használatból.

Az egyik sírban ráakadtak I. Mátyás kisméretű ezüstpénzére, obulusára (a Csengelei Krónika fejlécében baloldalon ez az érme szerepel nagyítva).

Az előkerült leletek alapján az ásatást vezető régész a templom körüli sírok korát a 13. század vége és a 16. század eleje közötti időszakra tette és történeti adatok alapján az ide temetettek kunoknak tartotta (antropológiai vizsgálatok nem történtek).

Az ásatás feldolgozását Horváth Ferenc a Móra Ferenc Múzeum 1976/77-es évkönyvében jelentette meg. Cikkünk ez alapján készült (a rajzot Fári Irén, a fényképet Horváth Ferenc készítette).

Molnár Mihály

Termények megáldása

Terményt megáldó és hálaadó szentmisére gyűlt össze a község apraja és nagyja szeptember 29-én. A csengelei eddigi szép szokás - búza és a kenyér megszentelése - módosult.

Kisteleken és a környező falvakban már az előző években is szeptemberben minden terményből vittek az oltárra, hogy a Mindenható Istennek hálát adjanak a jó termésért. Köszönetet mondjanak azért, hogy az elemi csapások - jég, tűz, víz, stb. - elkerülte környékünket.

Egész meggyeszte felelevenedett ez a felajánlási mód, hiszen Szegeden szeptember 16-án az általános iskolások számára rendezett ünnepségre összesereglett gyermekek és szülei elhozták a vidékükre jellemző legszebb terményeiket. Például a makóiak hagymát, az apátfalviak répát, a zákányszékiek őszibarackot, a szőregiek virágot, a szegediek paprikát tettek az oltár elé az áldozati liturgia kezdetén. Még az üzemekben előállított termékek - gyulai kolbász, mezőhegyesi cukor, hódmezővásárhelyi porcelán, békéscsabai csipke, stb. - is megáldottak.

Nálunk is ünnepélyes keretek között szentelte meg a lelkipásztor a hívek által hálaadásul felajánlott sok szép terményt. Volt itt a burgonyától a lisztig, kenyérig; a gyümölcstől, szőlőtől a petrezselyemig minden, mert Csengelén a szorgalmas munka eredményeként szinte minden megterem.

A szentmisén gyermekek állták körbe a terményoltárt, kifejezve hálájukat a mennyei Atyának és Szüleiknek, akik gyermekeikért dolgoznak. A templom előtt is felsorakoztak kis kaszákkal és sarlókkal jelezve: folytatni fogják a szüleiktől örökölt szántóföldön, gyümölcsösben, kertészetben végzett munkát. Remélhetőleg mindig-mindig modernebb eszközökkel, de a jó gazda arca verejtékével; tisztességes, becsületes szorgalmával és az életet adó Isten bőséges áldásával virágozni fog községünkben a mezőgazdaság és a főlíasátras kertészet.

A szentmiseáldozat befejezése után a megszentelt kenyérből mindenki vihetett haza egy-egy darabkát, hogy az otthonmaradottak is részesüljenek a közösség erejéből, érezzék összetartozásunkat.

Az összegyűlt, felajánlott terményeket a szegényeknek, menekülteknek, a Máltai Szeretetszolgálatnak szokták továbbítani. Csengeléről a szegedi papnövendékek konyhájára szállították el a jó szívvel adott főznilvét. Jó étvágyat kívánunk hozzá!

Frányó Károlyné

 Foci krónika

Elmaradt mérkőzések sorozata

1996. szeptember 14. Csengele - Mórahalom II.
A vendégcsapat nem érkezett meg!

1996. szeptember 21. Baktó SC - Csengele 3:0 (1:0)

Vezette: Bokor. 200 néző.

Csengele: Bencsik, Pataki, Buknicz, Papp, Kovács F. (Kovács Sz. 70.), Dorogi (Vincze 60.), Ádám, Francia, Kiss, Vigh, Vig.

A hazai pálya előnye döntött.

1996. szeptember 28. Csengele - Csanytelek II.

A vendégcsapat nem érkezett meg!

1996. október 5. Sándorfalva II. - Csengele

A mérkőzés későbbre halasztva!

Kun-Szabó Tibor

Aktuális

(Medvegy Máté rajza)

HÍRDETÉSEK

Nokia 2010 típusú rádiótelefon eladó. Érdeklődni lehet dr. Balikó Katalinnál a 386 017 telefonszámon.

Eladó a Csengele tanya 93. szám alatti, kövesút melletti 3 szobás tanya, gazdasági épületekkel, fóliákkal, 10 hold földdel, 2 nortonkúttal, szőlővel, erdővel, újonnan bekerített, jószágartásra alkalmas udvarral, eperfákkal. Érdeklődni lehet Vigh Istvánnál a Csengele, Május 1. u. 8. szám alatt.

Eladó a Csengele 471. számú (a Templomhalmi iskola közelében lévő) tanya 2 + fél szobás, fürdőszobás, jó állapotban lévő, kőporozott épülettel, gazdasági épületekkel és 4 hektár földterülettel. Villany van. Érdeklődni a helyszínen Törteli Istvánnál vagy Árvai Kálmánnál lehet.

Fotó-videó üzletem új helyen, a posta mellett! Hétfőn is nyitva!

- *Igazolványkép, gyermeksorozat, ballagás, esküvő-lakodalom, egyéb rendezvények felvétele.*
- *Fényképezőgépek, filmek, elemek, albumok, képkeretek nagy választékban kaphatók!*
- *Fényképezőgép javítás, szaktanácsadás.*
- *Filmkidolgozás 1 nap alatt!*

*Nacsa Jánosné
Kistelek, Kossuth u. 16.
rádió☎06-60/488 324
☎(este) 329 659*

Billenős IFÁ-val sóder szállítást vállalok: 1700 Ft/m³. Érdeklődni lehet Csókási Zoltánnál a Csengele, Felszabadulás u. 15/A. szám alatt vagy a 386 173 telefonszámon.

Táp-takarmány kereskedésemet építőanyag árusítással bővíttem. 10 q feletti vásárlás esetén Csengele területén díjtalan házhozszállítás! A nyitvatartási rend: keddtől péntekig 7-től 16 óráig, szombaton 7-től 12 óráig.

**Baranyi József kereskedő Csengele, Arany J. u. 1.
☎386 024 rádió☎06-60/480 678**

Családi eseményekre (lakodalom, ballagás stb.) 220 Volttal működő hűtőkocsit lehet bérelni Csókási Lászlótól a Csengele, Petőfi u. 20. szám alatt. ☎386 082

Háztáji gépekhez való alkatrészek gyártását (fogaskerék stb.) vállalom. PB-gáz szabványos csatlakozó (pörkölőhöz stb.) állandóan kapható.

Dénes Balázs vállalkozó
Csengele, Felszabadulás u. 3. ☎386 017

A Csengelei Polgárőr Csoport támogatóinak
havonta kétszer megjelenő lapja

Kiadja és sokszorosítja: Csengelei Polgárőr Csoport Felelős kiadó: Kucsora Péter
Szerkesztőség: Csengele, Felszabadulás u. 11. Felelős szerkesztő: Molnár Mihály
